GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę opłacają od wiérsza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 114. Sobota 17. Maja 1851. Rok gazecie 40.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów. 16. maja. Dnia 16. maja 1851 wyszedł w c. k. galicyjskiéj drukarni rządowéj i został rozdany VIII. zeszyt dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Sprawy krajowe.

(Książę Schwarzenberg i dr. Hock do Drezdna. — Giełda Wiédeńska.)

Wiédeń, 13. maja. JO. książę *Schwarzenberg*, prezydent ministrów, odjechał dzisiaj zrana o 6 godzinie północną koleją do Drezdna.

— Dzisiaj odjechał do Drezdna dr. Hock, radzca ministeryalny w ministeryum handlu, i literat znany z swych polityczno-ekonomicznych zdolności.

— Dzisiejsza giełda rokowała bardzo pomyślnie. Dewizy i komptanta spadły, śrebro nabywano za $28^1/_2$. Jest-to zresztą rzecz godna uwagi, że w miarę utrwalającego się zaufania publicznego i wzmagającéj się nadziei polepszenia naszych stosunków pieniężnych, dają się z różnych stron słyszéć szczére życzenia, izby zamierzoną roformę finansową zbyt nie przyspieszano, ponieważ złe, które do swego zakorzenienia się potrzebywało tak długiego czasu, musi być tylko zwolna usuwane, jeźli chcemy zapobiédz wszelkiemu ponowieniu się podobnych stosunków. Nawet listy handlowe z Tryestu podzielają to przekonanie, a chociaż nieprzypisujemy téj rzeczy żadnéj szczególnéj wagi, jednakże upatrujemy w tém symptom dość interesujący. *(L. k. a.)*

(Wyrok sądu wojennego.)

Wenecya, 10. maja. Małżonka tutejszego handlarza drobiem Eugeniusza Scordilli, oskarżyła przed c. k. sądem wojskowym męża swego o zatajenie palnéj broni, amunicyi i przyborów wojskowych. Zarazem téż denuncyowała go, że knowając przeciw rządowi zdradę odgrażał się nań, i że opuścił Wenecyę dla połączenia się w Romagna z bandą zbójecką Passatorego.

Scordillego przytrzymano w Mestre, lecz oprócz zatajenia broni uznano go wcale niewinnym. Zaczém JE. wojskowy gubernator, p. *Gorzkowsky*, opuścił mu wszelką karę ze względu na jego nienaganną zresztą konduitę, donosicielkę zaś skazał na 3 miesiące do domu poprawy. *(G. di Ven.)*

(Kurs wiédeński 14. maja 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — $95^7/_8$; $4^1/_2$% — $84^1/_8$; 4% — —; 4% z r. 1850 —; 3% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839 — $298^3/_4$. Wiédeńskie miejsko bank. $2^1/_2$% —. Akcye bankowe 1215. Akcye kolei północ. 1305. Glognickiej kolei żelaznéj $652^1/_2$. Odenburg. —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. —. Lloyd —. Listy galicyjskie —.

Portugalia.

(Depesza telegraficzna.)

Lizbona, 3. maja. Saldanha żąda jako kolegów swego ministerstwa: Margrabię Lavradio do ministerstwa spraw zagranicznych, Passoz do ministeryum spraw wewnętrznych, Franzini do finansów, Jerrao do ministeryum sprawiedliwości, Terreira do ministeryum wojny, wszyscy pół-septembryści. W dziennikach portugalskich wielkie zniechęcenie przeciw królowéj, ztąd niespokojne usposobienie. *(B.Z.)*

Hyszpania.

(Depesza telegraficzna.)

Madryt, 7. maja. Królowa matka złamała nogę przy wysiadaniu z powozu. *(B. Z.)*

Anglia.

(Wykaz banku. — Posiedzenie izby niższéj.)

Londyn, 9. maja. Wykaz bankowy w ostatnim tygodniu (3. maja) okazuje pomniejszenie zapasu gotówki o 36,240 funtów szterlingów, a pomnożenie obiegu banknotów o 183,880 funtów. Gotówka wynosiła 13,252,557, banknoty 19,685,025 funtów.

— *Dzisiejsze posiedzenie izby niższéj* było bardzo zajmujące. Na wstępie zainterpelował *Urquhart* sekretarza stanu o przyczynę, dlaczego się znowu odwléka wyjście wojsk rossyjskich z księztw naddunajskich, i czyli to prawda, że się w Konstantynopolu odbyła konferencya między ambasadorami Anglii i Francyi, któréj celem było przydłużyć niewolę wychodźców węgierskich.

Palmerston odpowiedział: Depesza z dnia 17. kwietnia donosi, że wojska rosyjskie już zaczęły ustępywać z księstw naddunajskich i spodziéwają się, że przynajmniéj z Wołoszczyzny ustąpią Rosyanie w przyszłych dwóch tygodniach. Również ustępują także wojska tureckie. Co do drugiego pytania, żałuję, że się niepowiodło wspólnemu usiłowaniu Francyi i Anglii wyjednać uwolnienie Węgrów.

Duncombe zapytuje, czyli rząd jest w porozumieniu z Francyą względem dalszéj okupacyi Rzymu przez Francuzów? Czyli wojska jeszcze długo tam pozostaną, i czyli rząd sądzi, że okupacya przyprowadzi dobry rząd do skutku?

Palmerston. Okupacya Rzymu jest krokiem, którego odpowiedzialność wyłącznie spada na Francyę. Z pożałowaniem oświadczyć muszę, że stan rzeczy, jaki obecnie panuje w Rzymie, bynajmniéj nazwać niemożna zaspokajającym. Każdy zna opłakania godny stan państwa rzymskiego. Względem przydłużenia okupacyi weszliśmy już w układy z rządem francuskim; ale ponieważ ustąpienie armii francuskiéj oczywiście za sobąby pociągnęło okupacyę przez wojska innego państwa, pozostawiliśmy więc rządowi francuskiemu do woli, oznaczyć jak długo swe wojska chce pozostawić w Rzymie.

Następnie zaproponował kanclérz skarbu nową klauzulę względem podatku od dochodów. Według téj klauzuli mają ci, którzy się żywią z rolnictwa, prawo reklamowania przeciw temu podatkowi, jeżeli dowiodą, że ich dochód niższy jest niż był oszacowany. Mają także prawo żądać zwrócenia tego co nadto zapłacili.

Śród oklasków ze strony protekcyonistów, a opierania się ze strony zwolenników wolnego handlu, uchwala izba, że wniosek ten ma być uwzględniony przy dyskusyi. Trzecie odczytanie bilu odroczono do poniedziałku. — Przystąpiono potém z porządku dziennego do dyskusyi nad bilem religijnym.

Urquhart wnosi następującą poprawkę: „Rząd wywołał pretensye papiéża. List lorda Russell do biskupa w Durham uprawnia oczekiwania, które bil wcale nie zaspokaja."

Grey robi uwagę, że ta poprawka porusza znowu sprawę już dwa razy uchyloną. *Manners* popiéra poprawkę.

Russell użala się, że w chwili, kiedy się ma zacząć narada komitetu, wnioskodawca tak niegodnych używa środków dyalektyki. Rząd nic nie uczynił, coby mogło Rzym zachęcać do pretensyi. — Rzym zamierza wyprawić krucyatę przeciw wszystkim obywatelskim i religijnym swobodom Europy, i zrobił początek w Anglii. Nie idzie już teraz o rozbiór kwestyi zasadniczéj, lecz o to, jakie środki są najstósowniejsze ku ocaleniu honoru kraju i korony. Poprawkę odrzucono większością 286 głosów przeciw 201. *(B. Z.)*

(Spis dotychczasowych większych wystaw przemysłowych. — Szczegóły o gmachu wystawy.)

Londyn, 2. maja. *Morning Chronicle* podaje następujący spis dotychczasowych większych wystaw przemysłowych:

Austrya miała: w Wiédniu (1835, 1839), w Pradze (1828, 1829, 1833, 1838), w Bernie (1833), w Medyolanie (1832, 1841), w Wenecyi i Peszcie (1842) wystawy przemysłowe. *Prusy:* w Berlinie (1827, 1844, 1849), w Wrocławiu (1833, 1836, 1838, 1841), w Królewcu (1830, 1837), w Halberstadt (1837), w Gorlicach (1831, 1835, 1838), w Grüneberg (1839), w Hirschberg (1833), w Liegnitz (1838, 1839), w Magdeburgu (1833), w Akisgranie (1838), w Koblencyi (1837), w Kolonii (1838), w Düsseldorf (1837, 1838, 1839) itd. prawie wszystkie były wykonane przez prywatne towarzystwa przemysłowe. *Bawarya:* w Mnichowie (1818, 19, 21, 22, 23, 31, 34, 35, 39), w Norymberdze (1818, 1840), w Augsburgu (1818, 19, 20, 21, 25, 29), w Würzburgu (1834). *Wirtembergia:* w Sztutgardzie (1820, 1833), w Kanstadt (1822, 1838). *Baden:* w Karlsruhe (1832, 1839). *Saxonia:* w Drezdnie (1824, 29, 31, 34, 37, 40), w Lipsku (1832, 40), w Annaberg (1834). *Wejmar:* (1834). *Koburg:* (1840). *Altenburg:* (1842). *Hanower:* (1835, 37, 40), w Hildesheim (1836, 39, 42), w Lüneburgu (1837; 41), w Klausthal (1842). *Brunświk:* (1841, 1837, 1839). *Moguncya:* (1840, 1841), Rostok (1839, 42). *Hamburg* (1834). *Frankfurt* n. M. (1833, 36, 39, 42). *Anglia:* w Londynie (1828), w Dublinie (1834); od czasu do czasu w niektórych miastach fabrycznych. *Francya:* w Paryżu (1798, 1801, 2, 6, 19, 23, 27, 34, 39, 43), w Mühlhausen (1828, 36, 39), w Lyonie (1834, 38), w Tours (1841). *Belgia:* w Bruxeli (1830, 35, 41). *Holandya:* w Harlem (1825). *Szwecya:* w Sztok-

holmie (1823). *Rosya:* w Petersburgu (1829, 33, 39), w Moskwie (1825, 35, 43), w Warszawie (1818, 28, 41). *Szwajcarya:* w Bazylei (1833), w Lausanne (1833). *Hyszpania:* w Madrycie (1841). *Włochy:* w Neapolu (1834). — W Anglii zdaje się, że przed rokiem 1830 nieprzykładano do tego przedmiotu szczególniejszéj wagi. Jedyna wystawa tego rodzaju tyczyła się niektórych szczególniejszych prób postępu przemysłowości. Ostatnie 30 lat wywołały całkiem nowy kierunek; we wszystkich znakomitszych miastach tego królestwa odbywały się z najpomyślniejszym skutkiem wystawy; jednakże wszystkie miały tylko więcéj miejscowe znaczenie, wyjąwszy wystawę, którą król. komisarze *„of the Fine Arts“* nakazali dla dekoracyi gmachu parlamentowego. Z powodu dobrego skutku tych wystaw uczyniono przedstawienie do ministeryum, w którem okazano, jak korzystny wpływ wywrze niezawodnie taka wystawa na całą industryę Wielkiéj Brytanii. Wszelkie jednak usiłowania by otrzymać wsparcie od rządu, były nadaremne, bo rząd nie chciał przyjąć żadnych finansowych zobowiązań na siebie.

— O gmachu wystawy czytamy w tym samym dzienniku następujące szczegóły: Obliczono, że spotrzebowano 550 beczek (Tonnen) kutego a 3500 beczek lanego żelaza, następnie 896,000 stóp kwadr. szkła, ważącego przeszło 400 beczek i 600,000 stóp kubicznych drzewa. Wszystkie słupy żelazne ustawione są w odległości 24 stóp, a to prostokątnie naprzeciw sobie, i tak otworzone czworoboki podzielone są znowuż na takież pomniejsze kwadraty ośmiostopowe. Sposób do zrobienia tych dwudziestu cztérech stopowych oddziałów był następujący: Gdy wymierzono dokładnie punkta, na których miały być postawione cztéry słupy, wykopano w ziemi doły na 2 do 4 stóp głębokie. Obwód dołów na fundamenty i wapno oznaczono w stosunku do ciężaru wierzchniéj budowy. Przyjęto za zasadę, że całą budowę należy tak wykonać, aby w żaden sposób niebył większy nacisk jak tylko $2^1/_2$ beczki na stopę kwadratową. Powierzchnię namienionego wapna powleczono delikatnym tynkiem i przykryto płytą żelazną *(base plate)*. Spodnia część téj sztuki składa się z horyzontalnéj płyty, na niéj stoi rura pionowa, która zupełnie odpowiada formie mającego na niéj stać słupa. Połączenie płyty z rurą wzmocnione jest osobnémi pobocznémi płytami. Płyty leżą od północy na południe; w dolnych słupach, które na nich stoją, znajdują się w dolnéj części w przeciwnych kierunkach od wschodu na zachód otwory. W te otwory wpuszczone są sześciocalowe rury żelazne, które za wodociągi służą; gdyż woda z dachu ścieka w otwory słupów, spływa z słupów do rur pobocznych, które ją znowu do różnych obszérnych wodozbiorów pod gmachem prowadzą, zkąd się nareszcie do głównego kanału w Kensington Rood dostaje. Wszystko zrobione jest z taką akuratnością, że połączenie górnych i dolnych słupów bez wszelkiego dodatku uskutecznić się dało. Lecz aby w żaden sposób woda przesiąknąć nie mogła, włożono jeszcze pomiędzy części słupów umaczany w blejwasie kanafas. Postumentowe słupy wznoszą się $3^3/_4$ cala nad ziemię. Średnica słupów ma 8 cali, a słupy w dolnem piętrze mają 18 stóp $5^1/_2$ cala wysokości. Wydrążone słupy mają $^3/_8$—$1^1/_8$ cala grubości. Profesor Cowper objaśnił na prelekcyi, jaką siłę mają słupy w rozmiarze długości. W kilku bardzo ciekawych próbach okazał mowca na pieńku z pióra, a nawet na prostem ździebełku, jak nadzwyczajnéj potrzeba siły, aby takie cylindrowe słupy w ziemię wtłoczyć. — Za podporę galeryi służą belki żelazne. W konstruowaniu tych galeryi wychodzono z téj zasady, że główne dźwigające punkta powinny się znajdować w odległościach ośmiu stóp; miano przeto na względzie najszczególniéj wzmocnienie tych punktów. Od należytego równego rozdzielenia ciężaru zależał skutek całego urządzenia.

Depesza telegraficzna.

Londyn, 10. maja, popołudniu. Wniesione przez deputowanego Urquhart przy bilu religijnym wotum nieufności przeciw ministerstwu, odrzucono większością 280 głosów przeciw 201. *(B. Z.)*

Francya.

(Ważne dyskusye parlamentarne wytoczyć się mające. — Rozprawy w izbie.)

Paryż, 9. maja. Teraźniejszy charakter naszéj sytuacyi jest: oczekiwanie. Zbliżają się ważne dyskusye parlamentowe, do których się przygotować potrzeba, i nowa kandydatura prezydenta. Kandydatura jenerała Changarnier zajmuje wszystkie partye, jednak nie sądzimy, aby pomyślny skutek odniosła. Jesteśmy bowiem przekonani, że żaden kandydat nie uzyska potrzebnéj do swéj nominacyi większości głosów, że przeto narodowe zgromadzenie będzie zmuszone zadecydować. Rzecz naturalna, że przytem będzie miéć na względzie liczbę głosów, jaka na każdego z kandydatów padnie, a ztąd okaże się, że dwaj z nich o pierwszeństwo spierać się będą. 1. *Ludwik Bonaparte*, który pomimo trudności konstytucyjnych położy na szalę posiadanie władzy *w swém* ręku, a 2. mający być wybranym przez socyalistyczne konklawe kandydat, któremu swoje głosy dadzą wszyscy karmazynowi.

Na posiedzeniu narodowego zgromadzenia przedłożono sprawozdanie komisyi o propozycyach panów Moulin i Morin, które się, jak wiadomo, bezpośrednio do kwestyi o rewizyi ściągają. Moulin żąda, aby wszystkie do rewizyi odnoszące się projekta odesłano do komisyi specyalnéj, a Morin proponuje, aby każdy odrzucony projekt względem rewizyi, po upływie jednego miesiąca, znowu przedłożyć można. Komisya rozpoznawcza proponuje przez swego sprawozdawcę Godelle, aby obie propozycye pod rozwagę wzięto. — Tymczasem organizują się komitety rewizyjne dla nadania popędu szturmowemu adresowi, a nawet dawna *Union electorale* pojawia się znowu na scenie; jednak zdaje się, że między pojedyńczymi jéj członkami nie masz ściśléj zgody.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 12. maja. Pana *Dupin* obrano znowu znaczną większością prezydentem narodowego zgromadzenia. $5^0/_0$ renta 90 frank. 30 cent., $3^0/_0$ — 56 frank.

Włochy.

(Poczta włoska.)

Turyn, 9. maja. Minister *Cavour* przedłożył projekt finansowy. Według tego zwiększony ma być dług sardyński z 480 milionów na 600 milionów lirów. Dla pokrycia wydatków zaciągnięta ma być w Londynie pożyczka w kwocie 75 mil. lirów z zabezpieczeniem jéj na skarbowych kolejach żelaznych, podatek gruntowy o 25% powiększony, otworzona dobrowolna w kraju subskrypcya 18,000 skarbowych obligacyi, i nastąpić wydanie skarbowych asygnatów w kwocie 5 milionów lirów.

(Doniesienie to — pisze *litogr. koresp. austr.* — szczególniejszéj jest wagi, i nie potrzebuje długiego komentarza. Jeźli pożyczka londyńska ma być zabezpieczona na sardyńskich kolejach skarbowych, tedy wyjaśnia się już tém samém okoliczność, dlaczego Sardynia z widocznem zaniedbaniem własnych swych korzyści przeciwiła się tak stanowczo projektowanemu przez Austryę systemowi kolei żelaznéj, na który jak potąd zgodziły się Rzym, Toskania, Parma i Modena z największą chęcią. Angielscy kapitaliści upatrują zapewne w tém swój interes, aby wpływając na sprawę budowania kolei żelaznéj w Sardynii, zabezpieczyć przedewszystkiem wszelkie ztąd korzyści dla Anglii. I nic w tém dziwnego, lecz przeciwnie trudno wytłumaczyć sobie politykę państwa, które najcelniejsze swe przedsiębierstwa i przemysł krajowy dla niepewnych powodów poświęca obcemu mocarstwu.)

Florencya, 9. maja. Na mocy ogłoszonego niedawno temu dekretu wielko-książęcego, przedsięwzięto kilka politycznych aresztacyi, a między innymi przytrzymano znanego hrabię Guiccardini. *(Lit. kor. austr.)*

(Szczegóły o treści memoryału rzymskich książąt Doria, Massimo i Cesarini.)

Rzym, 29. kwietnia. O treści memoryału rzymskich książąt Doria, Massimo i Cesarini, wyprawionego do prezydenta republiki francuskiéj, który go potem kazał doręczyć papieżowi, dowiadujemy się teraz niektórych szczegółów bliższych. Pomiędzy innémi obwiniony w nim jest teraźniejszy rząd państwa kościelnego o to, że zamiast goić dawniejsze, zadaje państwu ciągle nowe rany we względzie moralnym, administracyjnym i finansowym, a zamiast usuwać podniety i pozory do rewolucyi, nastręcza ciągle nowe powody, które użyte przez złych ludzi, najsmutniejsze skutki za sobą pociągnąć mogą. Jako właściwą przyczynę tego stanu rzeczy podaje ten memoryał nie przewrotność urzędników rządowych ani też lekceważenie osoby ojca świętego, lecz brak doświadczenia w sprawach urzędowych, nieznajomość opinii publicznéj, słabość i uprzedzenie do krewnych i przyjaciół, zanadto wielką zapobiegliwość dla osiągnienia osobistych korzyści, godności i urzędów, co usuwa wszelką rozsądną i sprawiedliwą opozycyę itp. Ze względu więc na ten ogólny stan rzeczy a szczególnie na zły stan administracyi i sprawiedliwości, staje się opinia publiczna w obec rządu papiezkiego coraz niekorzystniejszą, i w ukryciu przygotowuje się rewolucya dojrzewająca codziennie, która oczekując tylko stósownéj sposobności do wybuchnięcia, będzie niezawodnie straszniejsza niż poprzednia. Na zakończenie zaś powiada ten memoryał jeszcze, że rząd papiezki chciawszy ustalić swą powagę i zapewnić skuteczność wpływowi swemu, powinien był owym mężom, którzy z odziedziczoną świetnością dawnego rodu swego łączą wielkość cenzusu i posiadłości terytoryalnéj, podać rękę jako naturalnym doradzcom swoim i położyć w nich całe zaufanie, ponieważ ludzie tacy, którym idzie o imię świetne i posiadłość wielką, także i o utrzymanie porządku publicznego bezwątpienia najwięcéj dbać muszą. *(G. Pr.)*

Niemce.

(Uchwała prawodawczego wydziału izby deputowanych.)

Mnichów, 6. maja. Według doniesienia *Speyer Ztg.*, postanowił prawodawczy wydział izby deputowanych zaproponować, izby odrzucono obydwa wnioski względem udzielenia amnestyi, a to również wniosek dep. Kolb co do ogólnéj amnestyi, jako niemniéj i dep. Meuth, proponujący rozszerzenie dawniejszéj w téj mierze ustawy.

(Posiedzenie wirtembergskiéj izby deputowanych.)

Sztutgarda, 9. maja. Na dzisiejszém posiedzeniu izby deputowanych odczytano na wstępie deklaracyę podpisaną przez 41 członków izby, w któréj się podpisani oświadczają przeciw przywróceniu *prerogatyw stanowych*. Kilka reklamacyi wniesiono przeciw téj deklaracyi. Potem nastąpiła dyskusya nad wnioskiem deputowanego Kuhn względem zaniechania adresu odpowiedzi na mowę od tronu i względem podania pojedyńczéj deklaracyi, że izba pragnie rewizyi konstytucyi. Po dłuższéj debacie przyjęto wniosek p. Kuhn względem zaniechania adresu odpowiedzi jednogłośnie, i uchwalono znaczną większością głosów oświadczyć do protokołu, że izba wygląda rychłego przedłożenia projektów celem rewizyi konstytucyi. Potem przystąpiono za nadejściem członków stanowych, do wyboru komisyi zawiadującéj długami państwa, a w końcu przedłożyło mini-

steryum etat aż do 1. lipca 1852, daléj projekt ustawy względem przedłużenia terminu ku dalszemu poborowi podatków aż do 30go czerwca roku bieżącego, także projekt ustawy względem zrobienia innego użytku z funduszu wymiany pieniędzy papierowych, nakoniec traktat państwa względem budowy kolei żelaznéj z bawarskim i badeńskim rządem, przyczém zażądano 300,000 fl. na pokrycie kosztów budowy dworca kolei żelaznéj w Ulm i kredytu 6,000,000 fl. na opędzenie kosztów budowy kolei żelaznéj. *(B. Z.)*

(Propozycya mająca być przedłożoną zgromadzeniu Notablów w Flensburgu.)

Kiel, 10. maja. Propozycya, która ma być przedłożona zgromadzeniu Notablów w Flensburgu, jest następującéj osnowy:

I. Duńska monarchya będzie stanowić ciągle integralną całość pod spólnym księciem, z tą samą sukcesyą tronu, z wspólną dyplomatyczną i konzularną reprezentacya, flotą i banderą.

II. Księztwa Holsztyn i Lauenburg będą ciągle częściami niemieckiego związku. Osobne ich stanowisko będzie zapewnione osobnemi sejmami na których każde księztwo będzie miéć razem z królem decydującą w swych sprawach władzę.

Do wydatków, ściągających się do spraw spólnych całéj monarchyi, ma się przykładać każde księztwo osobno stosunkowo do liczby swych mieszkańców, w porównaniu z całą monarchyą. Suma tego dodatku będzie raz na zawsze postanowiona, a zezwolenia na nią sejmy odmówić nie mogą. Król razem z sejmem wyznaczy sposób płacenia tego dodatku.

III. We wszystkich kwestyach, obchodzących całą monarchyę, mają obecne przy królu urzędowe organa Holsztynu i Lauenburga krzesło i głos w radzie stanu w zupełnéj równości z duńskimi ministrami.

IV. Księztwo Szlezwig będzie miéć swój osobny decydujący sejm tudzież osobną ministeryalną i lokalną administracyę dla spraw następujących:

1) prawodawstwo cywilne i kryminalne; 2) wymiar sprawiedliwości i policya; 3) kościół i nauka publiczna, z zatrzymaniem istnącego, osobnego stosunku ze względem na Alsen, Aerö i Törninglehn; 4) instytucya komunalna; 5) stosunki rolnicze, prawodawstwo przemysłu i rękodzieł; 6) przychody i wydatki, tyczące się wewnętrznych spraw księztwa, następnie sposób płacenia ewentualnych, stósownie do ludności księztwa raz na zawsze postanowionych dodatków do spólnych potrzeb państwa.

Obie narodowości w księztwie będą na zupełnie równéj stopie postawione.

V. Oprócz spraw wymienionych w art. I., spólnych dla całéj monarchyi, będzie miéć księztwo Szlezwig także wojsko i wszystko, co z tem w związku zostaje, spólnie z królestwem Danii. Dla wszystkich spólnych spraw będzie miéć Dania i Szlezwig spólną administracyę i prawodawczą władzę, gdyż sejm szlezwigski razem z sejmem duńskim zgromadzać się będzie. Jednakże spólność ta ogranicza się jedynie na wymienione spólne sprawy.

VI. Z księztwem Holsztyńskiem będzie miéć księztwo Szlezwig następujące instytucye spólne: 1) Kanał Eider, 2) zakład zabezpieczenia od pożarów, 3) uniwersytet w Kiel, ze względem na część Szlezwigu mówiąca po niemiecku, 4) instytut głucho-niemych, 5) szpital dla obłąkanych w Szlezwigu, 6) stan rycerski, ze względem na istniejący niepolityczny *nexus socialis*, i klasztory.

VII. Dokładniejszy rozwój i możliwa zmiana wymienionych głównych zarysów zastrzega się dla obrad mających się zgromadzić wkrótce według manifestu z 14. lipca 1850 Notablów z rozmaitych części monarchyi.

(Depesze telegraficzne.)

Frankfurt n. M., 12. maja. Dziś w południe odbyło się ostatnie posiedzenie centralnéj komisyi związkowéj. Wszyscy pełnomocnicy byli obecni. *(Br. Z.)*

Düsseldorf, 12. maja, przedpołudniem. Zamierzone wczoraj popołudniu zgromadzenie ludu na granicy między Kronenberg i Elberfeld zostało rozpędzone przez 15 żandarmów i straż policyjną pod dowództwem radzcy krajowego i burmistrza z Elberfeld. Kilka osób zostało lekko rannych, trzy osób przyaresztowano. Zebrany tłum składał się powiększéj części z mieszkańców okolicy. Spokój i porządek w Elberfeld niczem niezostał zakłócony. *(P. Z.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiéj z 10. maja.)

Metal. austr. 5% — $73^1/_8$; $4^1/_2$% —. Akcye bank. 1149. Sardyń. 35. Hyszpańskie 3% — $34^7/_{16}$. Polskie 500 L. $83^5/_8$.

Prusy.

(Jego Mość król i królowa Prus wybiérają się do Warszawy.)

Berlin, 10. maja. Pruska gazeta potwierdza dzisiaj, że J. M. król zjedzie 15go b. m. do Warszawy, a to na zaproszenie Cesarza Rosyi. *Szląz. Gaz.* dodaje, że z królem wybiéra się także i królowa w tę podróż. 12go lub 13go wyruszyć mają JJ. MM. królestwo z Berlina, przenocować następnie w Wrocławiu w zamku królewskim, i udać się daléj koleją żelazną na nocleg do Mysłowiec, a ztąd osobnym pociągiem do Warszawy, gdzie z liczną świtą zabawią do pięciu dni.

Księstwa Naddunajskie.

(Firman względem wyruszenia wojsk tureckich z Wołoszczyzny.)

Bukareszt, 29. kwietnia. Firman względem wymarszu wojsk tureckich z Wołoszczyzny opiéwa następnie:

„Sławo najznakomitszych z ludu Mesyasza, Wybrany z pomiędzy najzacniejszych wyznawców Jezusa, Wojewodo Wołoszczyzny Barbu- Stirbeju. Godność twoja niechaj wiecznie słynie! Za otrzymaniem niniejszego wysokiego rozkazu mojego, masz znać i wiedzieć co następuje: Ponieważ postanowiono, że w bieżącym miesiącu kwietniu wymaszerować mają z księztw Wołoszczyzny i Multan wojska wysłane tam z Mojego cesarstwa i cesarstwa rosyjskiego, zwłaszcza po przywróceniu teraz spokoju publicznego za łaską Boga coraz więcéj się utrwalającego, przeto ces. Moja Wysokość spodziewa się niemylnie, że żaden z mieszkańców tych krajów, wszelkiego stanu i wieku, będący przy zdrowych zmysłach i pomny doświadczeń ostatnich czasów, nie dopuści się żadnego czynu przeciw dobremu porządkowi i publicznéj spokojności, tudzież że każdy umiejący należycie oceniać teraźniejszy stan spokoju będzie się oddawał swemu powołaniu i zatrudnieniu w sposób godny i uczciwy, iżby ojczyznę zachować od nowych zaburzeń i klęsk, a dobrze myślących i spokojnych mieszkańców ochronić od niebezpieczeństwa i niedoli.

Według tego więc, Barbu-Stirbeju Wojewodzie, wierniku Mojego państwa, który stósownie do postanowień organicznego regulaminu powołany jesteś przestrzegać praw i instytucyi krajowych i czuwać nad ich dopełnieniem, chronić je i utrzymywać ich powagę, i który przeto jesteś szczególnie za to odpowiedzialny, aby w kraju panował pokój nieprzerwanie, i by prawa wykonywano bezstronnie i bez żadnego na osobę względu — otrzymujesz niniejszem upoważnienie czuwania dniem i nocą jak najusilniéj, iżby w razie, gdyby znaleźli się ludzie wykraczający przeciw organicznemu regulaminowi i istnącym przepisom krajowym, lub gdyby ośmielili się zaburzyć publiczną spokojność lub sprzeciwiać się temu, cokolwiek teraźniejszy rząd legalny, Tobie powierzony, nakazuje lub wzbrania zgodnie z ustawami i słusznością, sądzeni i karani byli bezzwłocznie podobni winowajcy.

W końcu czuwać masz niemniéj starannie i nad tem, iżby kraj administrowany był w dobrym porządku i bez zboczenia z drogi prawnéj. Gdy zresztą jesteś przez Moją ces. Wysokość z pełną władzą do tego postanowiony, aby skutecznie zapobiedz wszystkiemu cokolwiekby tylko mogło spokojności mieszkańców zagrozić, t. j. by oddalić wszelkie przykrości, które (mamy nadzieję, że to nie nastąpi) mogłyby wyniknąć z winy niektórych uwiedzionych lub zepsutych ludzi szukających w zagubie kraju własnych swych korzyści, — przeto Moja ces. Wysokość niewątpi o tem bynajmniéj, że wykonasz tę Moją Wolę z tą wiernością i gorliwością które Cię tyle zaszczycają.

Dla oznajmienia więc Mego ces. postanowienia, wydano i przesłano Ci niniejszy wysoki i władzczy rozkaz, abyś pospieszył się z wykonaniem tego co się w nim zawiéra. Taka jest Nasza ces. wola. Dan w połowie Dzemaziul-Achira roku 1267 (6. kwietnia.)“

Zarazem z tym firmanem przywiózł Emin Effendi jeszcze inny, dla Wołoszczyzny niemniéj ważny, i który również na uroczystem zgromadzeniu publicznie ogłoszono. Firmanem tym uwzględniono część żądań włościańskich, a niektóre uciążliwe punkta organicznego regulaminu zastąpiono innemi. *(C. Bl.)*

Grecya.

(Bandy zbójeckie. — Nowe odkrycie zabytków starożytności. — Kwestya następstwa tronu.)

Do *Oesterreichische Correspondenz* piszą z Aten pod dniem 21. kwietnia: Bandy zbójeckie dopuszczają się ciągle jeszcze zdrożności w kraju. Jedna z nich stoczyła niedawno z wojskiem potyczkę, w któréj 1 poległy i ośmiu rannych na placu pozostało. Koło Vorizza pół mili od miasta pojmali zbójcy jedenastoletniego chłopca, którego ojciec aż za złożeniem 400 talarów z ich rąk wykupił. Na kilku pasterzy, którzy w wielki tydzień przyszli do Missolungi przedać tamże swoje baranki wielkanocne, napadła za powrotem do domu banda zbójecka i zrabowała ich do szeląga. Wszystkie dzienniki greckie przepełnione są ciągle skargami na wzmagające się bezprawia rozbójników.

Najnowsze obrady izby deputowanych i senatu niezawierają nic ważnego. — Towarzystwo badaczów starożytności odkryło niedawno w pobliżu Auropolis na 2 metry pod ziemią szczątki starodawnego pałacu. Domyślają się, że tam zgromadzały się dawniéj na tajne obrady władze ateńskie. Oprócz innych osobliwości znaleziono tam 50 starodawnych, dobrze zachowanych napisów, następnie 4 wielkie, obalone słupy, z przyczołkami pięknéj roboty, i płaskorzeźby, które są arcydziełem snycerstwa. Namienione towarzystwo ubolewa, że niejest w stanie wydobyć te odkryte skarby w całości; bo na powierzchni ich stoi teraz mnóstwo domów, któreby rozwalić, a przeto wprzódy zakupić wypadało, na co dotyczasowe fundusze towarzystwa nie wystarczają.

— Właśnie otrzymaliśmy, pisze *Oester. Coresp.*, jeszcze następujące wiadomości z Aten pod dniem 6. b. m. „Zdaje się, że transakcya i rozwiązanie kwestyi o następstwie tronu, nieprzypada wcale teraźniejszemu gabinetowi do smaku, a publiczność utrzymuje, że nawet wyższe głosy oświadczają się w tym kierunku. Jakkolwiekbądź, to zdaje się być pewna, że nastąpi kryzys ministeryalna, zwłaszcza że pan Delijanni, teraźniejszy minister spraw zagranicznych ma być bardzo urażony tem, że przy tranzakcyi o sukcesyi niezasiągano jego zdania.

— Właśnie w téj chwili nadesłana depesza telegraficzna potwierdza w saméj rzeczy, że tamtejsze sprawy wzięły taki obrót, iż minister spraw zagranicznych podał istotnie o dymisyę, którą królowa przyjęła, i dlatego minister sprawiedliwości Paikos zastępuje prowizorycznie jego posadę.

Turcya.

Powstanie w Bośnii można uważać za skończone. Omer Basza stoi z swojemi zwycięzkiemi wojskami już w Novi, zbuntowane miasto Bihacz, ognisko wszystkich insurekcyi bośniańskich, już pokonane. Jeszcze kilka tygodni a znikną ostatnie ślady owego gwałtownego ruchu z powierzchni tamtéjszego życia i z pamięci żyjących.

Przy niedokładnem obeznaniu z miejscowością i wszystkiemi innemi stosunkami swych prowincyi trudną było rzeczą objąć dokładnie i oddać charakter ich najnowszego ruchu. Mniéj więcéj zostawał świat w niepewności co do właściwych pobudek tego powstania i kontentowano się tylko urywkowemi skreśleniami, które zaledwie posłużyć mogą dziejopisowi za materyał. To jednak zdaje się być dowiedzionem, że powstanie bośniańskie nigdy i w żadnem przejściu swego rozwoju niewystąpiło w proporcyach prawdziwie imponujących; zaród jego był bowiem zawsze miejscowy, szło tam o opór przeciw środkom administracyjnym, sprzeciwiającym się obyczajom i przesądom owych szczepów ludności, środkom zresztą, które może przeprowadzono nie z należytą oględnością i wyrozumiałością. Religijny fanatyzm i nienawiść przeciw ludności chrześciańskiéj przyczyniły się także niemało do zbrojnego powstania. Nieszło tam o wielkie sprawy narodowe jak w Serbii i Grecyi, które tak dzielnie przebyły walkę za wolność, że Serbia ujęła uwagę jednego z najuczeńszych i najgłębszych historyków teraźniejszych, Grecya zaś wzbudziła długoletni udział ucywilizowanego świata.

Konjekturaliści z wybujałą wyobraźnią chcieli upatrzyć w bośniańskiem powstaniu żywioły panslawistyczne. Podobną supozycyę uważamy za błędną. Być może, że panslawizm o ile w ogóle ma jakieś polityczne znaczenie i o ile katastrofami upłynionych lat ostatnich sprowadzonym niezostał do upadku, chciał ciągnąć korzyść z tego ruchu; lecz ani zrobił powstania ani niem niekierował, ani nad niem panował; niezdołał nawet z niem się połączyć. Głęboka przepaść, dzieląca świat ucywilizowany Europy chrześciańskiéj od Turcyi europejskiéj, musiała się przy téj sposobności podwójnie dać uczuć, a jeżeli w ogóle niepodobna było partyi panslawistycznéj, tam gdzie daleko większa jest solidarność i równość politycznych interesów, osiągnąć znaczne korzyści, tem więcéj musiały rozbić się jéj usiłowania w Bośnii i w Hercegowinie; gdyż różnica w stosunkach z téj i z tamtéj strony Sawy mimo powinowactwa co do języka, istotnie jest niezmierna.

Także i rewolucyjnéj podstawy, w nowoczesnem znaczeniu tego słowa, niemiało to powstanie. Niepowstały tam przeciw zasadzie powagi masy uwiedzione złudnemi doktrynami. Masa ludności, przeważająca o wiele ludność chrześciańska zachowała się owszem na pół biernie, na pół wyczekiwająco. Podporą powstania było żywe zniechęcenie mianowicie licznych muzułmanów sławiańskiego pochodzenia przeciw reformistycznym dążnościom Dywanu. Ci bowiem wzbraniali się tak stanowczo podzielać z swoimi chrześciańskimi spółobywatelami prawa polityczne, i zarówno z nimi ponosić polityczne zobowiązania, że insurekcya przedewszystkiem nosiła cechę stanowczo anti-chrześciańską i nigdy niezdołała osiągnąć znaczenia kwestyi narodowéj. Niebyła ona niczem innem, jak buntem podniesionym w otwartem polu ułatwionym przez powszechne w owych prowincyach używanie broni, nieopierającym się na żadnéj podstawie konstytucyjnéj lecz tylko na dawném prawie a raczéj na dawném bezprawiu zwyczajowém.

W takim składzie rzeczy niemożna się było obawiać, aby powstanie bośniańskie doszło do rozmiarów kwestyi europejskiéj. Musiano bardzo słusznie suponować, że Porta dostateczną posiadała siłę, by ją gruntownie pokonać, jak to się w saméj rzeczy okazało z rezultatu. Bez głębszéj pornszającéj idey, bez wszelkiéj moralnéj podstawy musiało to powstanie uledz potędze, jaką rozrządza każdy rząd uregulowany. Rząd austryacki zachował w obec zdarzeń w prowincyach zbuntowanych zawsze najściślejszą neutralność, niezaniedbał on żadnego obowiązku wynikającego ze względów internacyonalnych i z troskliwości o bezpieczeństwo własnych granic. Niemaz zapewne żadnéj wątpliwości, że żaden bunt nigdy i nigdzie po Austryi, ani pośrednio, ani bezpośrednio zachęcenia lub wsparcia spodziewać się niemoże i że udział Austryi i dobre jéj życzenia zawsze tylko zwrócone zostaną celom i dążnościom legalnego, prawowitego rządu. Zachowanie się Austryi podczas bośniańskiego powstania było najgodniéjszą odpowiedzią na manifestacye sympatyi dla powstania węgierskiego, do czego Dywan obcym wpływem został spowodowany. Rząd austryacki niezachwiany w swoich zasadach, nieszukał w obec Porty korzyści z bośniańskiego powstania. Zakazał wywóz broni do Bośnii i Hercegowiny, lecz oraz czuwał ściśle i sumiennie nad wykonaniem tego zakazu. Gdy niedawno temu agenci Omera Baszy zjechali do Zagrabia dla zakupienia broni, przyjęto ich bardzo uprzejmie. Spodziewać się należy, że Porta będzie umiała ocenić postępowanie c. k. rządu, co mianowicie na załatwienie kwestyi internowania powinno wywrzeć wpływ pożądany. *(L. k. a.)*

Wiadomości handlowe.

(Targ Lwowski.)

Lwów, 16. maja Od dnia 14. b. m. mamy ostre, zimne powietrze, dészcz i wiatr zimny, co sprawiło obawę, że wegetacya poniesie szkodę; obawy téj jednak nie podzielamy, bo ta temperatura wywrze raczéj pomyślny wpływ na stan urodzaju, zapobiegając zanadto wielkiéj bujności, która roślinę osłabia; jakoż od dzisiaj z południa jest powietrze łagodniejsze i spodziéwamy się, że po dotychczasowych pomyślnych wiadomościach o stanie zboża, nie nastąpią przeciwne doniesienia. Nawet nasz dzisiejszy targ jest nam dowodem tego, bo w ogóle spostrzegano spadnięcie cen zboża. Dzisiaj płacono za korzec pszenicy 20r.52kr.; żyta 15r.30k.; jęczmienia 13r.30k.; owsa 7r.55k.; hreczki 12r.45k.; kartofli 7r.; cetnar siana 3r.4k.; słomy 2r.52k. Drzewo na opał, krupy, mąka i inne artykuły w małych ilościach bez zmiany ceny.

(Ceny targowe w obwodzie Samborskim.)

Sambor, 6. maja. Według doniesień handlowych sprzedawano na targach w Drohobyczu i Komarnie od 16. do 30. kwietnia w przecięciu korzec pszenicy po 22r.30k.—21r.; żyta 17r.—16r.; jęczmienia 13r.—13r.; owsa 7r.—8r., hreczki 12r.30k.—12r.; kukurudzy w Drohobyczu 13r.30k.; kartofli 6r.—6r. Cetnar siana kosztował 2r.30k.—3r.45k. Sąg drzewa twardego 14r.—20r.; miękkiego 12r.30k.—12r.30k. Za funt mięsa wołowego płacono 9k.—9k. i za garniec okowity 4r.48k.—4r. w. w. — W Samborze dla żydowskich świąt wielkanocnych w tym półmiesiącu nie było targu tygodniowego.

(Ceny targowe w obwodzie Sanockim.)

Sanok, 9. maja. W cenach lokalnych, jakie istniały w drugiéj połowie kwietnia na targach w Sanoku, Dobromilu, Lisku, Rymanowie i Dynowie, nieznaczna zachodziła różnica, dlatego zamiast szczegółowych podajemy przeciętne ceny zboża i innych artykułów: korzec pszenicy po 20r.7k.; żyta 16r.8½k.; jęczmienia 13r.50½k.; owsa 7r.52½k. kartofli 9r.45½k.; hreczki tylko w Dobromilu 15r. Cetnar siana 3r.2k. Opał był najdroższy w Rymanowie, bo płacono za sąg drzewa twardego 17r., miękkiego 15r. w przecięciu zaś sprzedawano wszędzie sąg drzewa twardego po 12r.50½k., miękkiego po 9r.37k. Różnica między najwyższą i najniższą ceną mięsa wołowego wynosiła 4k. (w Sanoku funt po 13k., w Rymanowie po 9k.) — średnia cena 11¼k. Za garniec okowity płacono w przecięciu 3r.35. Kukurudza była tylko na targu w Rymanowie i płacono za korzec 15r. 30k. w. w.

Kurs lwowski,

Dnia 17. maja.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	46	5	55
Dukat cesarski	„ „	5	53	5	59
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	6	10	15
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	58	2	—
Talar pruski	„ „	1	52	1	54
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	30	1	31
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	87	45	88	15

(Kurs wekslowy wiedeński z 14. maja.)

Amsterdam 176 l. 2. m. Augsburg 126½ l. uso. Frankfurt 125½ l. 2. m. Genua 147 p. 2. m. Hamburg 187 l. 2. m. Liwurna 123 l. 2. m. Londyn 12-30. l. 2. m. Marsylia 149 p. 2. m. Paryż 149 l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 16. maja.

Hr. Dzieduszycki Kazimierz, z Niesłuchowa. — Hr. Krosnowski Wincenty, z Zagrobeli. — Hr. Piniński Leonhard, z Rokietnicy. — PP. Bocheński Alojzy, z Ottyniowiec. — Krzeczunowicz Ignacy, z Bołszowca. — Drzewicki Józef, z Remenowa. — Strzelecki Jan, z Kukizowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. maja.

Hr. Starzeński Michał, do Zborowa. — Hr. Starzeńska Marya, do Krzywcza. — Hr. Ożarowska Zuzanna, do Krakowa. — Bon. Brunicki Jakób, do Gorajca. — PP. Wiśniewski Ludwik, do Putiatycz. — Szeptycki Marcin, do Sarnik.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 16. maja.

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	" ''' ''''				
6 god. zr.	28 1 10	+ 5°	+ 10,5°	zachodni	pochm. deszcz
2 god. pp.	28 1 7	+ 10°	+ 4°	wschodni	„ ⊙
10 g. w.	28 1 7	+ 6°		„	pogod. „

TEATR.

Dziś: przed. niem.: **„Czaar und Zimmermann.“**

W poniedziałek: melodramat polski: **„Wdowa wielkiéj armii.“**

Do dzisiejszej Gazety dołączony jest Dodatek Tygodniowy Nr. 20.

Główny Redaktor **M. Srzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.